

UN MANUSCRIS DE TINEREȚE AL PROFESORULUI G. I. TOHĂNEANU

Printre manuscrisele păstrate de Profesorul G.I.Tohăneanu se află cel pe care îl reproducem alăturat în copie foto și pe care încercăm să-l comentăm minimal. Cele mai multe manuscrise pe care Profesorul le-a păstrat conțin inegalabilele traduceri din opera lui Vergiliu, manuscrise care depun mărturie despre cunoașterea impecabilă a limbii latine, despre inventivitatea lexicală a Profesorului și despre capacitatea sa de găsim directă a soluțiilor optime în ce privește versificația și imaginile traducerii.

Manuscrisul de față (formularea din titlu – **de tinerețe** – va fi imediat justificată) face parte din arhiva „de suflet” a Profesorului, pentru că păstrarea lui nu se justifică altfel din anii 1955-1960, când, probabil, l-a conceput autorul. Erau anii „debutului” său didactic la Universitatea din Timișoara, ani în care a început să publice comentarii pertinente despre poezia românească. Manuscrisul este format din 7 (șapte) file format A4, scrise cu cerneală albastră, file numerotate în colțul din dreapta sus cu creionul (probabil după ce manuscrisul a fost considerat ca încheiat). Presupunerea noastră că numerotarea a fost făcută ulterior încheierii manuscrisului se bazează și pe faptul că textul a fost revăzut sigur, iar intervențiile în text sunt făcute cu același tip de creion (posibil cu același creion) cu care sunt numerotate paginile. În afara celor 7 file numerotate, manuscrisul mai are două file (la începutul lui) nenumerate (cărora le vom spune **a** și **b**) și care fac iarăși dovada că textul manuscrisului este din tinerețea Profesorului. Manuscrisul nu are titlu, dar se poate deduce ușor din conținutul său că este o formă incipientă a comentariilor despre limba și stilul operei poetice a lui Tudor Arghezi. Câteva cuvinte despre filele nenumerate. Textul incipient

al unui comentariu despre poezia argheziană a fost abandonat la mijlocul filei **b**. După formulările de pe filele **a** și **b** se vede că Profesorul n-a fost mulțumit de felul în care debutase comentariul său despre Arghezi. Multe aprecieri exprimate prin adjective superlative, rânduri șterse, repetiții nepotrivite stilului Profesorului determină renunțarea la acest început de comentariu. Iată câteva sintagme: „conținut, prin adâncime și vastitate, tulburător”, „marele poet a fiert și a strecurat densele ei sucuri [ale limbii, n.n.]”, „ungherele tainice – de o tainică frumusețe – ale limbii”, „limpezi și mândre cupole, cu largi și profunde ecouri” etc.

Cele 7 file numerotate sunt acoperite de scrisul, ușor înclinat spre dreapta, al Profesorului pe o singură față, cu excepția filelor 2 (unde, pe verso, este transcrisă o strofă dintr-un poem arghezian) și 7 (în care, pe verso, se încearcă o concluzie a comentariului din articol). Calitatea hârtiei, „ezetarea” în unele formulări și, mai ales, confruntarea cu viitoarele exegeze stilistice despre poezia lui Arghezi ne întăresc convingerea că e un manuscris **de tinerețe**. Unele formulări despre ritmul arghezian, despre sintaxa poeziei argheziene (dislocările sintactice, densitatea exprimării, contragerea prin participiu, gerunziu sau adjectiv) au fost reluate (de cele mai multe ori ca idee) în studiile ulterioare despre Arghezi: *Elemente de sintaxă poetică în stilul lui Tudor Arghezi*, în „Scrisul bănățean”, 1961, nr. 1, *Sintaxa poetică a lui Tudor Arghezi. Ordinea cuvintelor*, în „Scrisul bănățean”, 1961, nr. 2 și *Sintaxa operei poetice a lui Tudor Arghezi* (text definitiv în volumul **Dincolo de cuvânt**, București, 1976, pp. 152-181). Corecturile sunt puține, în general exemple din opera poetică argheziană, adăugate textului, care vin să întărească formulările exegetului. Cu creionul sunt subliniate formulările esențiale (probleme care formează osatura comentariului) și unele din vocabulele și sintagmele poetului, care sunt discutate de Profesorul G. I. Tohăneanu. Manuscrisul este valoros și interesant prin valoarea sa documentară, oferind celor interesați o mostră din laboratorul de lucru al Profesorului.

Prof. Ligia Tohăneanu

Versul argeșean are, în istoria propriei româ-
 nesti, o situație deosebită: Rar, sau trecut, poet,
 care să fi fost, în același timp, blamat și
 adorat, la aceeași tensiune. Un contrast, prin
 aducime și vastitate, tulburător, Argeșul l-a
 învesmântat în stranie de o, până la el,
 nemăsurabile originalități. Marele poet a suferit
 unei ruli violente limbă, a făcut și a strecurat
 sensle ei neuri, cu mior - de sarie și brade -
 reavă, și - făcând aceste esente tari - a
 "preschimbând venind" lor într-o mare strălucire
 și suavă.

Calitatea cerebrală a stilului argeșean
 este densitatea. Foarte multe - și multe
 poezii - opere, rimici și cu vorbe erom - ca
dimensiune Argeș, et o opus canon, cu vorbe
 maritate și putine. At Argeșul tairie - de
tairie frunzura ale limbi - Argeș: le
patru și le critic era; in sfinteni,
in legind - In suflatul kitura și gino pe
Negorul Moști, - toată ciulanta și hor, toată
și blesteme !

' danura limbii popului - amato ca lacrima
Cosm și ca florice de colt fricant și caracta
steini carpatin - și frunzura de limbii și caracta
 argeșean în limba și în viața ei, și larg și profund ecou.

Statute isi arata puterea ca consiliu
si a sava nopti e ca un fume ogot
Pe car framintandu l meste s' ntrual
La magetis pehanul, la-o jumei, s' cinglat.

Topica, artina afect. acur. si a umbelilo siudactive 4
este unel du cog. ubi in argumelo ale stelulu' a marchu pect.
Elemente logice sintagmatici, sint. rufte du raxent la lege,
„dphimati“ - ipotezi unel de actul.

Agur, stelul raga de la fund
Pamintul greu, muncat cu busuamne
Si cu nadepte, pino ce, notind,
dura - si esapa ^{cutul} ~~lesul~~ pe m. ote.

de cele m. m. a' - deterrunantel - atribut sau ablutiv
este supradit de deterrunantel tau.

- a) - Pan lectu la, de hambils moderni -
- hacha lei, richo pe tru grasini
cu scara - a unelut, de muji gauri.
- b) - Tacena voute si le a pinhet
Cao - o facean pe nume si rasun

Intr. deterrun. si deterrunant de obiecte, osted si
o punctate scara, arie curut, cet x nealeydat,
aveau compl. core. aleged., cap. pnu adobte:

Aveai otravo - u finu, de abunci, de casturas.

Acemena vreau: sind m. eles accoribile lecturii viz-
chil, notind punit, restabileste in placari
legatut sunt logice subiective apand sfermate.

Trasau m. tari,
dura, alabura, p. p. m.

Neasculdun de vental de la stuy

Te a' aruncat in ploa verde a zote.

Si veru de facum, / ale zambile.

Putei te amabile de la rug

Inutil de oge Intrauand x remanent consecutiv
angre intinabie, o aderata de hui co o puzel
sau deterrun, eod, rol gramatical:

Am. est dilata: astfel volumul se măsoară, ⁷
valorii concentrate în ^{semințelor} ~~semințelor~~ / ^{sporite} / imbușcătura și
cu semnificația sensului în fața ei, de o mare abilitate.
Poetul nou, conștient de această mară, este:

Amale, din slove, nu le

Și, din mătasea, funer le -

Tenuează ungl. stă în m. levi să vede
și' prin potestățile semințelor / catula / proprie / forma / h
a auzului: vel. / intuitiv / sub / gura / dati /
cu ambile valor. dat / un / gura / combat /

Și' prin / ze / tenue / pe / crești / crești

Și' pe / amale / o / haina / și / brici

Și' ce / au / ucis

Și / pe / ce / au / ucis / și / un / vis

Multe și iubesc, lucruri și aș putea spune
m. ale, proprie / stă / de / no / de / grinta /
Aș putea și' proprie / stă / de / no / de / grinta /
și' stă / de / no / de / grinta / și / de / no / de / grinta /

Pentru ce / stă / de / no / de / grinta /
mănușile stă / de / no / de / grinta / și / de / no / de / grinta /
și' stă / de / no / de / grinta / și / de / no / de / grinta /

O! de mi' stă / de / no / de / grinta /
O lume stă / de / no / de / grinta /
și' stă / de / no / de / grinta /
O alta, stă / de / no / de / grinta /

Mulată petală și oțet al vieții, cum mătăle săie -
rupă din graul ce n'aream, și vite, neșine
și fulger, și arde și frumete, un mătăle săie

Rupă din graul ce n'aream, pentru vite al
rotile, în săie, și în de oțet, mătăle
lui, și peșce - pleasă și bote. Săie petală de opal -
fulger și frumete, un mătăle săie.

de la Emanuel - ^{mea} în figura lui ca săie
al curmăle: "ce exprimă adevărul"
rimeai ^{h-a} kilmei, ca Tudor Stăpă
men'na stăie (a mătăle săie)

Să-mi fie veșted lumbă
De flacăra vată ce lăstă,
Tăie cînd ca serpi cînd lumbă,
Curmăle meu să fie săie,
A pata ~~vătăle~~ și lumbă -
Ce chipul să-mi lăstăle
Să-mi fie veșted lumbă